

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

Sıvılaştırılmış Petrol Gazları ve Akaryakıt Satış ve Servis İstasyonlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi Değerlendirme Raporu

**ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI**

**AKARYAKIT VE SIVILAŞTIRILMIŞ PETROL
GAZLARI (SPG) SATIŞ VE SERVİS
İSTASYONLARINDA
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROJE DENETİMİ
DEĞERLENDİRME RAPORU**

TEMMUZ 2005

ÖNSÖZ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak temel amacımız, kaynaklarımızı etkin ve verimli kullanarak, çalışma barışının ve sosyal güvenliğin sağlanması yolunda, sunduğumuz hizmetlerin uluslararası normlara, iş hayatının gereklerine ve değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve sürekli iyileştirilmesidir.

Bu amaçla, görevde bulunduğumuz 2,5 yıl boyunca, sosyal tarafların katılımlarıyla pek çok idari ve yasal düzenleme hayata geçirilmiştir.

Çalışma hayatını etkileyen ekonomik, sosyal ve siyasal koşullar, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve Avrupa Birliği ile Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) normlarına uyum çalışmaları doğrultusunda 4857 Sayılı İş Kanunu hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Bu Kanun uyarınca çıkarılan yeni Yönetmelikler, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı çerçevesinde Avrupa Birliği Konsey Direktifleri de esas alınarak hazırlanmıştır.

Çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla teftiş hizmetlerini yürüten Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, sektör bazında **“Proje Teftişlerini”** yeni yaklaşım ışığında, sosyal tarafların da etkin katılımıyla yürütmektedir. Her proje teftişi sonucunda bir **“Değerlendirme Raporu”** hazırlanmaktadır.

Son iki buçuk yılda gerçekleştirilen proje teftişleri sonucu hazırlanan değerlendirme raporları; elde edilen verilerin işçi, işveren ve diğer ilgili taraflarla paylaşılması, daha sonra yapılacak eğitim ve değerlendirme çalışmalarında kullanılabilmesi düşüncesiyle, kitap haline getirilmiştir.

Bu çalışmaların yürütülmesinde ve elinizdeki bu kitabın hazırlanmasında emeği geçen başta Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığı yöneticileri olmak üzere, tüm İş Müfettişlerine, Bakanlığımız çalışanlarına ve diğer ilgili taraflara teşekkür ederim.

Bu kitabın, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılacak çalışmalara katkıda bulunması temennisi ile sağlıklı ve güvenli çalışmalar dilerim.

Saygılarımla.

Murat BAŞEŞGİÖĞLU
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

TEŞEKKÜR

Çalışma barışının sağlanması amacıyla görev yapan İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimidir. Başkanlığımız, çalışanların sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesi ve iş kazaları ile meslek hastalıklarının önlenmesi amacıyla programlar dahilinde işyerlerinde denetimlerini sürdürmektedir.

Sektörel bazdaki denetimlerin yaygınlaştırılması çalışmaları sonucu ilk olarak 1995 – 1996 yıllarında, İş Teftiş Ankara Grup Başkanlığına bağlı illerde akaryakıt istasyonlarını kapsayan sektör denetimi yapılmış, daha sonra sıvılaştırılmış petrol gazı (SPG) istasyonlarının açılmaya başlanması sonucunda da 1999 yılında sadece sıvılaştırılmış petrol gazı (SPG) istasyonlarının sektör denetimi yapılmıştır. Son yıllarda akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı (SPG) istasyonlarının birlikte açılmaya başlanması ve sayılarının hızla artmasına bağlı olarak sağlık, güvenlik ve çevre yönünden risklerin yaygınlaştığı tespit edilmiş ve sektörde öncelikli iş sağlığı ve güvenliği risklerini belirleyerek önleme politikaları geliştirmek, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek için alınması gerekli tedbirleri tespit etmek, kalıcı ve sistematik iyileşme sağlamak, gelecekte yapılacak teftişler için veri tabanı oluşturmak ve iş sağlığı ve güvenliği yönünden ilgili taraflara rehberlik etmek amacıyla sektördeki işyerlerinin bir proje kapsamında tekrar denetime alınmasına karar verilmiştir.

Başkanlığımızca “Akaryakıt ve Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (Spg) Satış ve Servis İstasyonlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi” gerçekleştirilmiş, bu denetimler neticesinde sektördeki genel sorunlar ile işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği açısından mevzuata aykırılıklar tespit edilmiştir.

Sektördeki genel durum, mevcut problemler ve bunların giderilmesi hususunda önemli bilgi birikiminin oluşmasını sağlayan bu projenin hazırlanması ve gerçekleştirilmesinde görev alan Baş İş Müfettişi, İş Müfettişi ve İş Müfettişi Yardımcılarına, katkı ve katılımı olan tüm taraflara, verilerin elde edilmesinde yardımcı olan işveren ve çalışanlara, ayrıca proje denetim raporunun basılmasını sağlayan Türkiye Odalar Borsalar ve Birliği'ne teşekkür ederim.

Faik ARSEVEN
İş Teftiş Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

SAYFA

1. BÖLÜM

PROJE BİLGİLERİ

1

2. BÖLÜM

PROJE KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

3

3. BÖLÜM

İSTATİSTİKİ DEĞERLENDİRMELER

5

4. BÖLÜM

TEFTİŞLERDE TESPİT EDİLEN HUSUSLAR VE AÇIKLAMALARI

15

5. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

27

1. BÖLÜM

PROJE BİLGİLERİ

- Projenin Adı:** Akaryakıt ve SPG Satış ve Servis İstasyonlarının İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi
- Projenin Amacı:** Ülke genelinde hizmet veren akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazları satış ve servis istasyonlarında iş sağlığı ve güvenliği risklerini belirleyerek, önleme politikaları geliştirmeleri ve böylece işyerlerinde kalıcı ve sistematik iyileştirme sağlamaları konusunda işverenlere katkıda bulunmak, iş kazaları ve meslek hastalıklarını önlemek için alınması gerekli tedbirleri tespit etmek, iş sağlığı ve güvenliği yönünden taraflara rehberlik etmek, denetimler için veri tabanı oluşturmak ve Başkanlığımız kaynaklarını etkin ve verimli kullanmaktır.
- Proje Yürütücüsü:** Faik ARSEVEN (İş Teftiş Kurulu Başkanı)
- Proje Koordinatörleri:** G. Zafer YAVUZARSLAN (İş Teftiş Kurulu Başkan Yrd.)
Fazıl Ölmez (Baş İş Müfettişi, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı)
Hasan Son (Baş İş Müfettişi, Ankara Grup Bşk. Yrd.)
H. İbrahim Çevik (Baş İş Müfettişi, Ankara Grup Bşk. Yrd.)
Osman Gümüş (Baş İş Müfettişi, İstanbul Grup Bşk. Yrd.)
H. Hüseyin Kurt (Baş İş Müfettişi, İzmir Grup Bşk. Yrd.)
Abdullah Özaltın (Baş İş Müfettişi, Adana Grup Bşk. Yrd.)
Nejla Ünlüaslan (Baş İş Müfettişi, Bursa Grup Bşk. Yrd.)
- Projede Görev Alan Müfettişler:** İş Teftiş Ankara, Adana, İstanbul, İzmir ve Bursa Grup Başkanlıklarında görevli 80 Baş İş Müfettişi, İş Müfettişi ile İş Müfettiş Yardımcısı görev yapmıştır. .
- Çalışma Takvimi**
Proje Başlangıç Tarihi:	08.12.2003
Hazırlık Çalışması :	08.12.2003-09.01.2004
Uygulama Tarihi:	12.01.2004-31.05.2004
Değerlendirme:	01.06.2004-30.09.2004
- Denetim Yapılan İller:** İş Teftiş Ankara, Adana, İstanbul, İzmir ve Bursa Grup Başkanlıkları görev alanları içerisinde toplam 57 ilde teftiş yapılmıştır.

2. BÖLÜM

PROJE KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Aralık 2003 – Eylül 2004 tarihlerinde yürütülen proje 3 aşama halinde gerçekleştirilmiştir.

2.1. Hazırlık Çalışması

Proje koordinatörlerince 08.12.2003-09.01.2004 tarihleri arasında yapılan hazırlık çalışmaları kapsamında;

4857 sayılı İş Kanunu ve bu Kanuna bağlı olarak çıkartılan yönetmelikler ve TS-11939 Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) – İkmal İstasyonu – Karayolu Taşıtları İçin Emniyet Kuralları, TS-12820 Akaryakıt İstasyonları – Emniyet Kuralları standartları dikkate alınarak teftişlerde öncelikli aranacak hususlar ile ilgili çalışma yapılmıştır.

Kurul Başkanlığında 05-06.01.2004 tarihlerinde proje koordinatörlerinin katılımıyla yapılan iki günlük toplantıda;

- o Yapılacak denetimlerin kapsamı, illere göre yoğunluğu ve izlenecek yöntem belirlenmiştir.
- o Denetimlerde özel olarak incelenecek konular, öncelikli sağlık ve güvenlik riskleri ile alınacak önlemler konusunda değerlendirmeler yapılmış ve denetim kılavuzu hazırlanmıştır.

Genel değerlendirme raporuna veri oluşturacak ve denetim yapılacak her işyeri için ayrı ayrı düzenlenecek olan “İşyeri Tanıtma ve Değerlendirme Formu” hazırlanmıştır.

Grup Başkanlıklarında projeye katılacak müfettişler belirlenmiş, İş Teftiş Kurulu Başkanlığında hazırlanan “Denetim Kılavuzu”, “İşyeri Tanıtma ve Değerlendirme Formu” ve yukarıda belirtilen diğer bilgiler ışığında projeye katılacak müfettişler bilgilendirilmiştir.

2.2. Denetim Çalışması

Akaryakıt ve SPG Satış ve Servis İstasyonlarının İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi kapsamında İş Teftiş Ankara Grup Başkanlığından 34, İş Teftiş İstanbul Grup Başkanlığından 13, İş Teftiş İzmir Grup Başkanlığından 12, İş Teftiş Adana Grup Başkanlığından 13, İş Teftiş Bursa Grup Başkanlığından 8 müfettiş olmak üzere toplam 80 müfettiş görevlendirilmiştir.

Proje kapsamında 5 grup başkanlığına bağlı 57 ilde toplam 5317 akaryakıt ve SPG satış ve servis istasyonu işyerinde denetim yapılmıştır. Bursa Grup Başkanlığı faaliyet sahası içinde bulunan Bursa, Balıkesir ve Çanakkale illeri ile İzmir Grup Başkanlığı faaliyet sahası içinde bulunan Manisa, Uşak, Aydın, Denizli ve Muğla illerindeki istasyonların tamamı teftiş edilmiştir. Proje kapsamına alınan diğer 49 ilde de istasyonlarının büyük çoğunluğunun teftişleri yapılmıştır.

Denetimlerde mevzuata aykırılıklar tespit edilmiştir. İşverenler, işveren vekilleri, sorumlu müdürler, çalışanlar ile akaryakıt ve SPG ana bayii ilgilileri 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca yürürlüğe konulan mevzuat ve tespit edilen aykırılıklar konusunda bilgilendirilmiştir.

Denetim yapılan illerde, mülki ve mahalli idarecilerle sektörün genel problemleri konusunda görüşmeler yapılmıştır.

2.3. Rapor Düzenleme Çalışması

Grup Başkanlıklarına bağlı toplam 57 ilde 2004 Yılı Ocak-Şubat-Mart Aylarında yapılan denetimlerin sonucunda Nisan-Mayıs Aylarında teftiş raporları yazılmıştır. Denetimlerde her bir işyeri için doldurulan “İşyeri Tanıtma ve Değerlendirme Formları”ndaki bilgiler de dikkate alınarak Grup Başkanlıklarınca Haziran-Temmuz Aylarında değerlendirme raporları yazılmıştır.

3. BÖLÜM

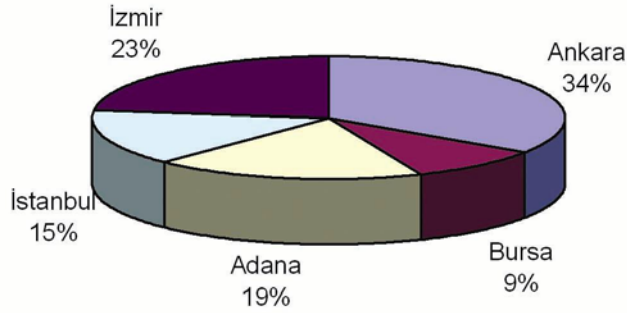
İSTATİSTİKİ DEĞERLENDİRMELER

Tablo 1: Teftişlerin İllere Göre Dağılımı

Sıra No	Teftiş Yapılan İller	Teftiş Sayısı
	Ankara Grup Başkanlığı	
1	Ankara	423
2	Kırıkkale	70
3	Çankırı-Kastamonu	82
4	Antalya-Burdur	116
5	Antalya-Isparta	44
6	Eskişehir-Bilecik	62
7	Kayseri	47
8	Kayseri-Yozgat	70
9	Kayseri-Kırşehir	58
10	Kayseri-Nevşehir	67
11	Kocaeli	92
12	Sakarya-Bolu-Düzce	127
13	Konya	58
14	Konya-Karaman	56
15	Konya-Aksaray	62
16	Konya-Niğde	58
17	Kütahya	38
18	Afyon	58
19	Çorum-Amasya	56
20	Samsun-Sinop	64
21	Samsun-Ordu	39
22	Trabzon-Rize-Artvin	37
23	Trabzon-Gümüşhane-Giresun	3
24	Sivas-Tokat	47
	TOPLAM	1835
	Bursa Grup Başkanlığı	
1	Balıkesir	157
2	Bursa	250
3	Çanakkale	76
	TOPLAM	483
	İstanbul Grup Başkanlığı	
1	Edirne	91
2	İstanbul	486
3	Kırklareli	61
4	Tekirdağ	96
5	Yalova	43
	TOPLAM	777

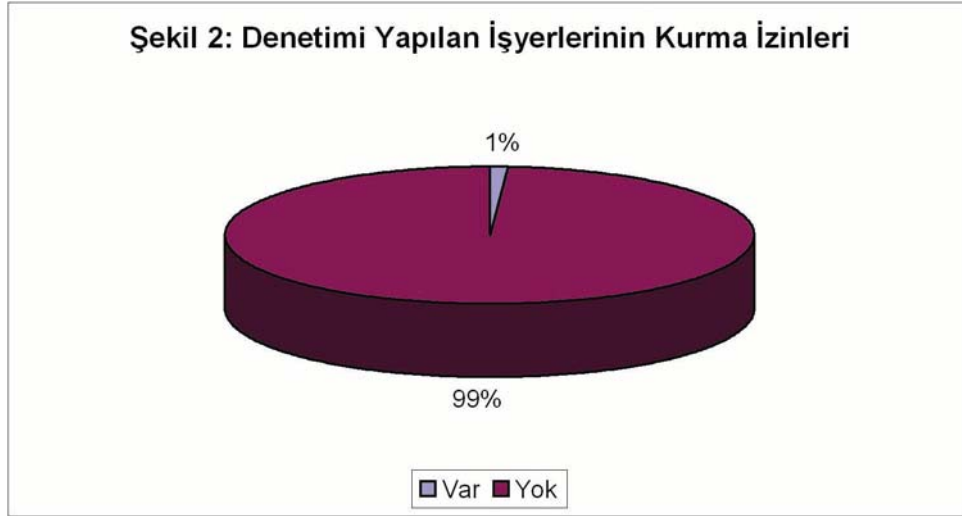
Sıra	Teftiş Yapılan İller	TEFTİŞ SAYISI
	İzmir Grup Başkanlığı	
1	Aydın	176
2	Denizli	174
3	İzmir	374
4	Manisa	265
5	Muğla	169
6	UŞak	71
	TOPLAM	1229
	Adana Grup Başkanlığı	
1	ADANA	175
2	MERSİN	197
3	OSMANİYE	62
4	ANTAKYA	79
5	KAHRAMANMARAŐ	126
6	ŐANLIURFA	197
7	GAZİANTEP	140
8	KİLİS	17
	TOPLAM	993
	GENEL TOPLAM	5317

Şekil 1: Teftişlerin Grup Başkanlıklarına Göre Dağılımları

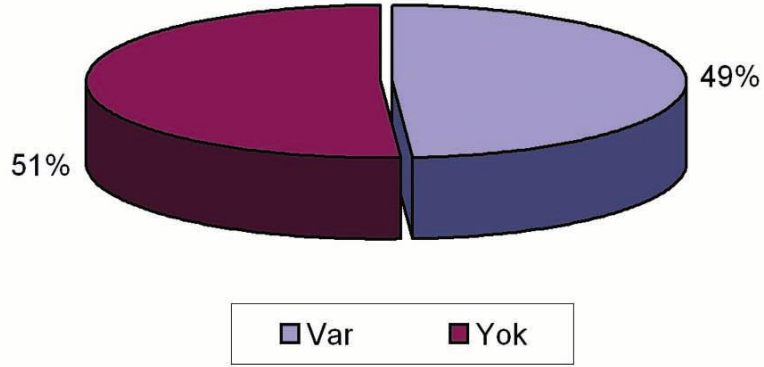

Tablo 2: Denetim Yapılan Toplam İşyeri Sayısı (Grup Başkanlıklarına göre dağılımı ve Kİ, İB, GSM Belgeleri ile ilgili bilgiler.)

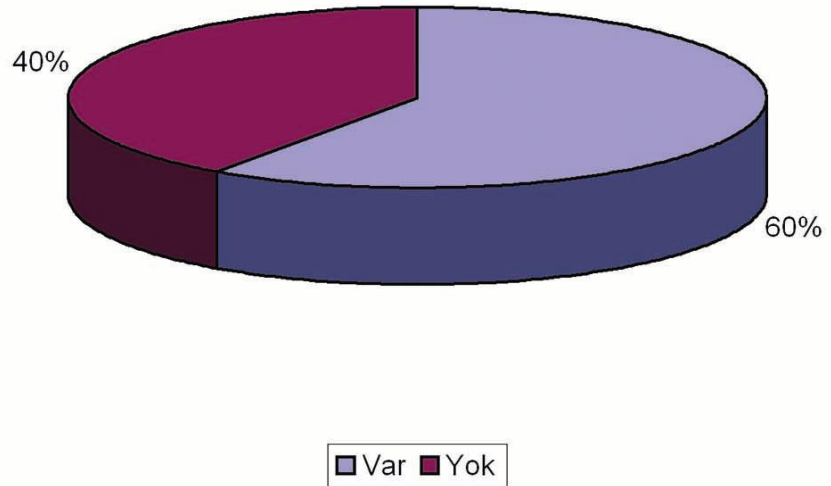
Grup Başkanlığı	İşyeri Sayısı	Kurma İzni		İşletme Belgesi		GSM Belgesi		İB Olmayıp GSM Olan İşyeri Sayısı
		Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok	
Ankara	1835	1	1834	894	941	977	858	275
Bursa	483	0	483	209	274	294	189	186
Adana	993	47	946	509	484	564	429	162
İstanbul	777	0	777	264	513	578	199	105
İzmir	1229	6	1223	724	505	761	468	121
TOPLAM	5317	54	5263	2600	2717	3174	2143	849

Şekil 3: Denetimi Yapılan İşyerlerinin İşletme Belgeleri

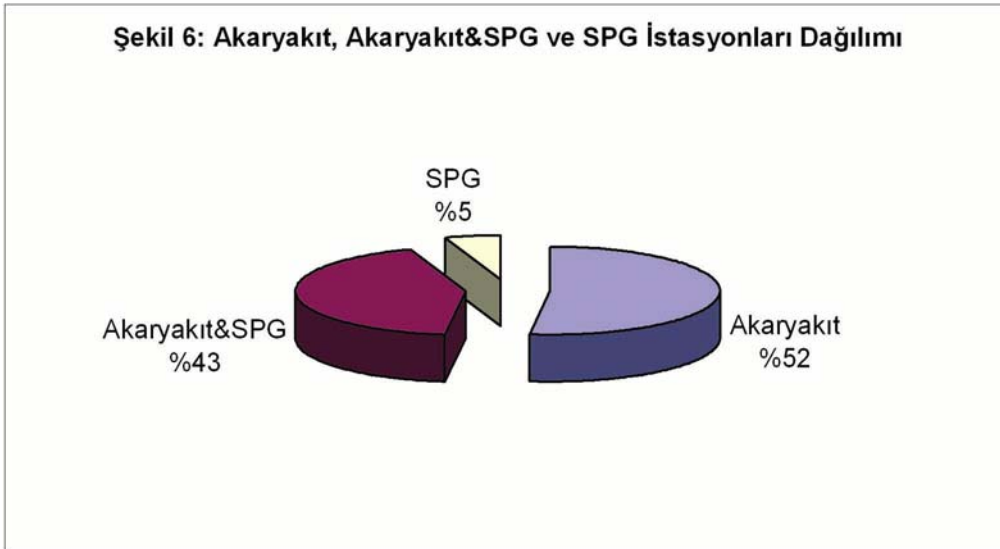
Şekil 4: Denetimi Yapılan İşyerlerinin GSM Ruhsatları

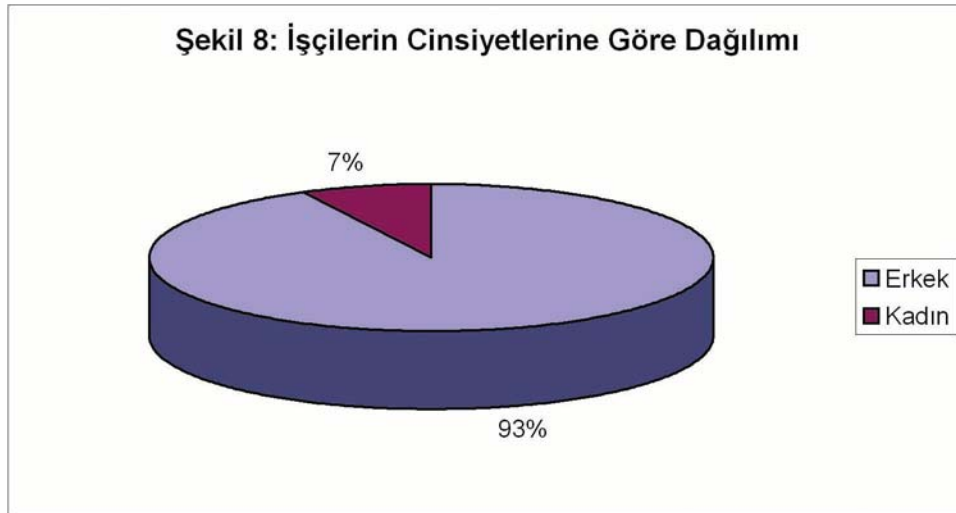
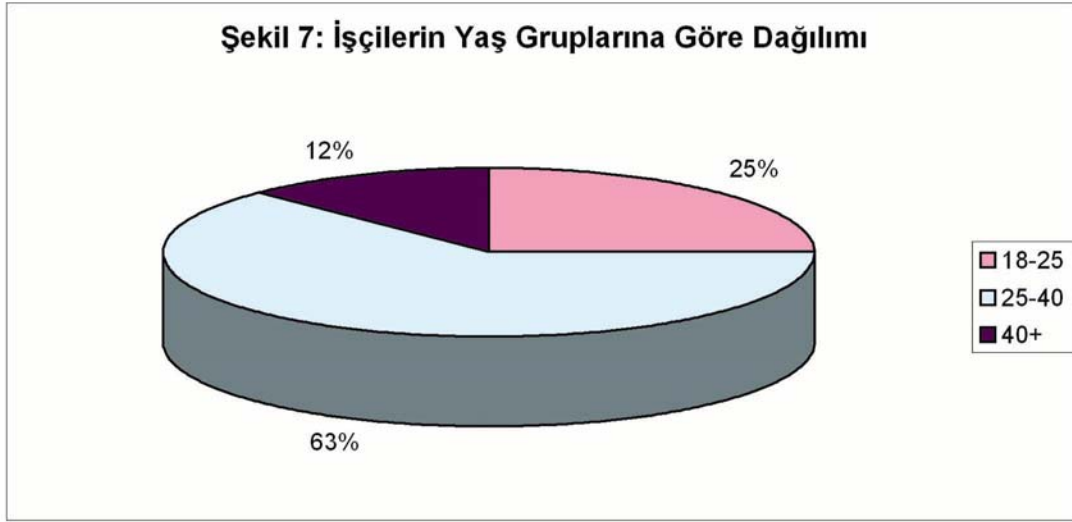
Tablo 3: Akaryakıt, Akaryakıt&SPG ve SPG İstasyonları Sayısı

Grup Başkanlıkları	Akaryakıt	Akaryakıt&SPG	SPG
Adana	528	437	28
Ankara	911	771	153
Bursa	263	198	22
İstanbul	437	302	38
İzmir	623	569	37
TOPLAM	2762	2277	278

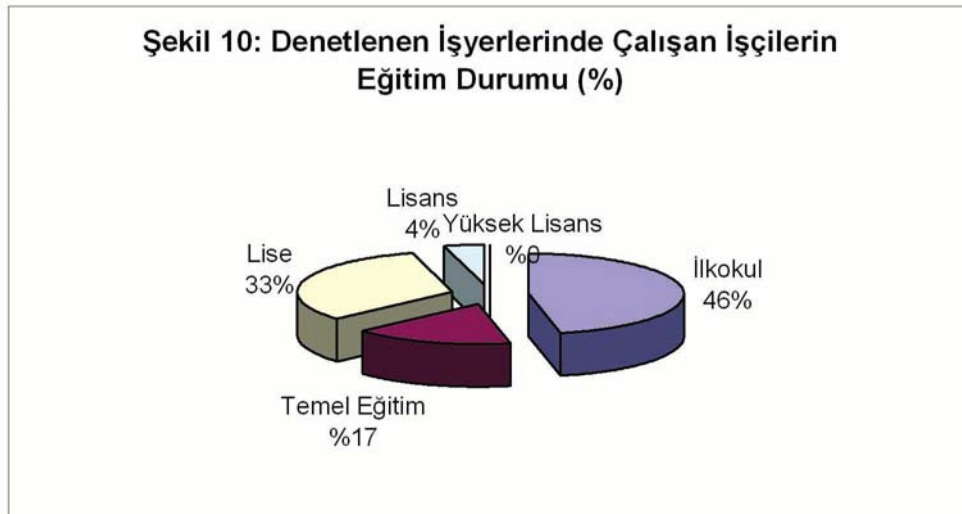
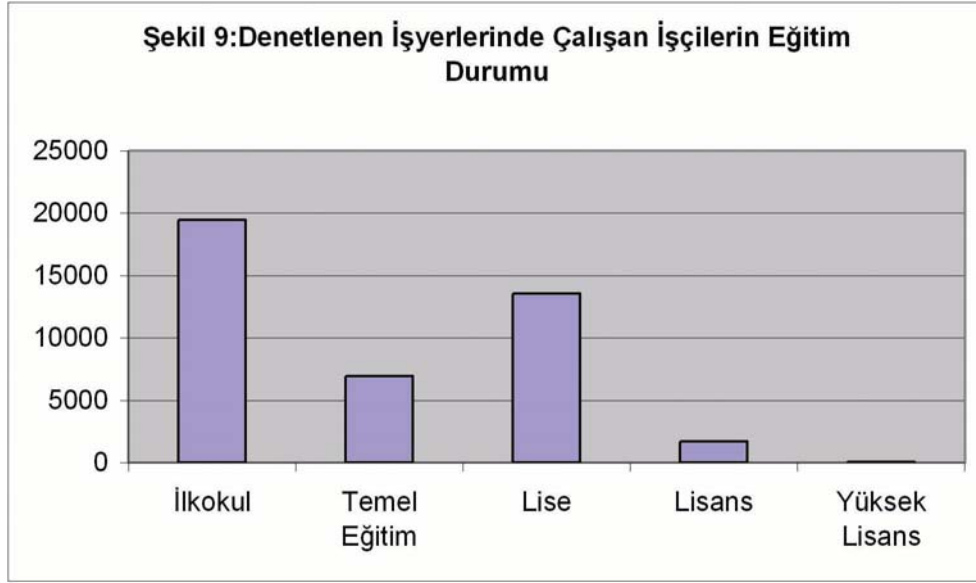
Tablo 4: Denetimi Yapılan İşyerlerinde Çalışan İşçilerin Cinsiyet ve Yaş Dağılımı

	Yaş Grupları					Toplam
	15-16	16-18	18-25	25-40	40+	
Erkek	2	19	9.052	24.520	4.979	38.572
Kadın	0	0	1.385	1.540	209	3.134
Toplam	2	19	10.437	26.060	5.188	41.706

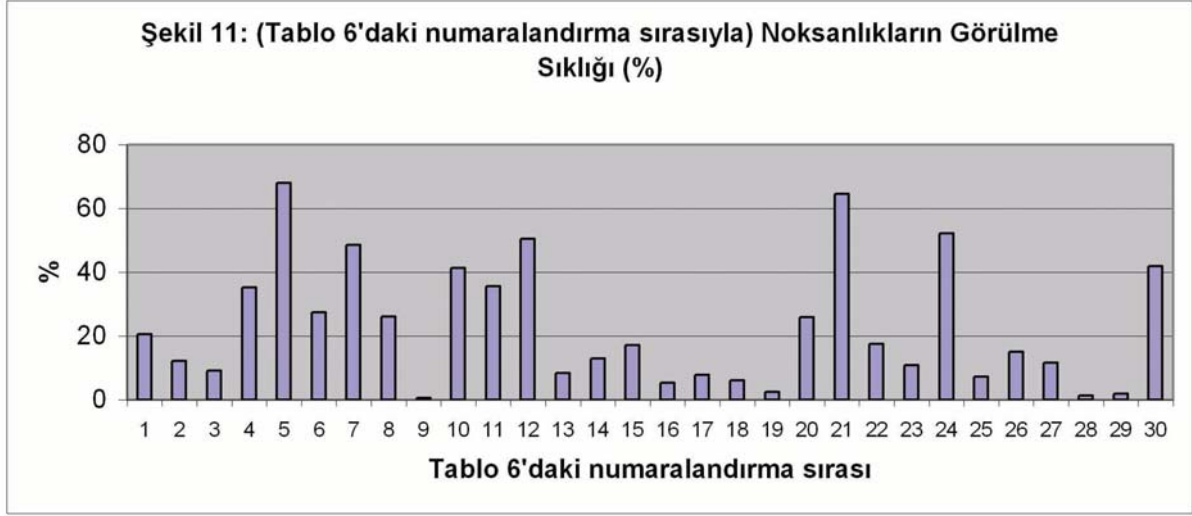

Tablo 5: Denetlenen İşyerlerinde Çalışan İşçilerin Eğitim Durumu

Grup Başkanlığı	İlkokul	Temel Eğitim	Lise	Lisans	Yüksek Lisans	Toplam
Adana	2078	707	1322	151	4	4262
Ankara	5442	2090	3185	410	10	11137
Bursa	1350	345	933	109	1	2738
İstanbul	7025	2823	6428	750	12	17038
İzmir	3532	990	1703	288	18	6531
Toplam	19427	6955	13571	1708	45	41706

Tablo 6: Denetimlerde Tespit Edilen Noksan Hususlar		
Sıra No	Noksan Hususlar	Tespit Sayısı
1	Akaryakıt tankı çevresinde boşluklar mevcuttur	1099
2	İstasyon sahasında gaz ve buhar birikebilecek boşluk, kanal vb. çukurlar bulunmaktadır	647
3	Havalandırma borusu yeri/yapısı uygun değildir	484
4	Statik elektriğe karşı önlem alınmamıştır	1877
5	Elektrik tesisatı (kuvvet, aydınlatma ve topraklama) kontrol edilerek uygunluğu belgelendirilmemiştir.	3623
6	İstasyon sahasında “Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik”de (ve TS 11939-12820’de) belirtilen Bölge-0 ve Bölge-1 alanlarındaki elektrikle çalışan tüm makine, teçhizat, aydınlatma vb. sistemlerin uygun olduğu belgelendirilmemiştir	1457
7	Yıldırımlik (paratoner) tesisatı yoktur veya yıldırımliğin yerini tutabilecek bir sistemin yeterliliği belgelendirilmemiştir. Yıldırımlik tesisatının kontrolü yaptırılmamıştır	2587
8	Akaryakıt depolaması yapılan yer altı tanklarının güvenlik mesafeleri uygun değildir.	1392
9	İşyerindeki yangın ve patlamaya hassas 0 ve 1 bölgelerinde açık alevle çalışma yapılmaktadır, ateşli çalışmalar yazılı izne bağlanmamıştır.	28
10	İşçilerin özlük dosyaları yoktur.	2205
11	İşçilerin eğitim aldıklarına dair belge yoktur.	1901
12	İşyerinin yangına karşı güvenliği sağlanmamıştır, alarm ve tahliye denemeleri yapılarak belgelendirilmemiştir.	2691
13	Gaz dedektörlü alarm cihazı uygun değildir/yoktur. Basınç-seviye göstergeleri ve emniyet valfi uygun değildir/yoktur. Acil durdurma sistemi uygun değildir/yoktur.	453
14	İşyerinde güvenlik ve sağlık işaretleri uygun değildir/yoktur.	692
15	Tank dolum talimatı / araç dolum talimatı yoktur.	912
16	SPG gidiş - dönüş boruları farklı renklerde boyanmamıştır.	282
17	SPG depolama tankına ait imalat yeterlilik ve test belgeleri yoktur.	418
18	Tanklar yerine uygun şekilde ankrajlanmamış ve yerüstü SPG tankları ışığı yansıtacak renge boyanmamış olup soğutma (sprinkler) sistemi yoktur.	322
19	Dispenser hortumu üzerinde ayrılabilir kesme sistemi yoktur.	132
20	İşyerinde risk değerlendirmesi yapılarak acil durum planları hazırlanmamıştır.	1382
21	İşçilerin sağlık raporları yoktur/periodyk muayeneleri yapılmamıştır.	3434
22	İş elbisesi, soyunma yeri ve elbise dolabı yoktur.	938
23	Tuvalet, lavabo ve akar su yoktur/yetersizdir.	583
24	Kompresörün ve hava tankının kontrolü yapılmamıştır / yeri uygun değildir.	2779
25	Kaldırma araçlarının kontrolü yapılmamıştır.	384
26	İlkyardım malzemesi yoktur.	804
27	İşyeri vaziyet planı yoktur.	622
28	TSE hizmet yeterlilik belgesi yoktur.	71
29	SPG veya akaryakıt tanklarının katodik koruması yapılmamıştır.	105
30	Diğer	2230

Tablo 7: Denetimi Yapılan İşyerlerinde Sosyal Tesislerin Yeterliliği

SOSYAL TESİSLER						
	Tuvalet	Duş	Lavabo	Soyunma Yeri	Yemekhane	Temizlik Malzemesi
Var	5221	3941	5169	4374	4509	5034
Yok	79	1104	115	642	595	182
Yetersiz	17	272	33	301	213	101

4. BÖLÜM

TEFTİŞLERDE TESPİT EDİLEN HUSUSLAR VE AÇIKLAMALARI

1. AKARYAKIT TANKI ÇEVRESİNDE BOŞLUKLAR

Akaryakıt tankı çevresinde boşluklar mevcuttur.

İşyerinde bulunan akaryakıt tanklarının etrafında hava ve yakıt gaz ya da buharlarının birikerek tehlikeli karışımlar oluşturabileceği boş hacimler bulundurulmayacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77; TS 12820-2002 Madde: 1.4)

2. TANK VE DİSPENSER ÇEVRESİNDE BOŞLUKLAR

SPG İstasyon sahasında gaz birikebilecek boşluk, kanal vb. çukurlar bulunmaktadır.

İstasyon sahası içerisinde akaryakıt pompası/adası, tank havalandırma borusu çıkış ağzı, tank doldurma ağzının yakınında akaryakıt buharının birikerek patlayıcı ortam oluşturabileceği, bodrum veya zemin seviyesinin altında çukur alanlar (boşluklar) vardır.

Tank sahasında ve dispenserin yakınında gaz birikmesine sebep olabilecek herhangi bir kanal veya kanalizasyon girişi vb. çukurlar bulunmayacaktır.

İşyerinde akaryakıt (1. sınıf yakıt, benzin) pompası/adası, tank havalandırma borusu çıkış ağzı, tank doldurma ağzının yakınında bulunan boşluklar bulunmayacaktır.

(İş Kanunu Madde:77, TS 11939-2001 Madde:2.2.1; TS 12820-2002 Madde:1.1.1.1, Çizelge 1, Madde:1.1.1.6.1)

3. HAVALANDIRMA BORUSU

Havalandırma borusu yeri/yapısı uygun değildir.

Havalandırma borularının yapısı ve yerleşimi TS 12820'e uygun olacak, boru çıkış ağzları binaların ve diğer tesisatın akaryakıt buharlarının birikmesine uygun yerlere açılmayacaktır. Boruların çıkış ağzlarında alev geçirmez tertibat bulunacaktır.

(İş Kanunu Madde:77, TS 12820-2002 Madde:1.1.1.6, Çizelge 2)

4. STATİK ELEKTRİK

Statik elektriğe karşı önlem alınmamıştır.

İstasyona dolum için gelen tanker tank sahasına alınmadan önce topraklama sistemine bağlanarak yük birikimlerinden arındırılacak, tank dolum sahasında topraklama çubuk veya levhası bulunacak, tanker boşaltım anında tank ile tanker arasında topraklama bağlantısı yapılmadan boşaltım yapılmayacak, yerüstü tank sahasına girişte statik elektrik giderici tertibat (nötralizatör) konulacak, SPG dolumu yapılan aracın statik elektrik topraklama bağlantısı ayrıca yapılacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77; Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük Madde 75, TS 12820 –2002 Madde: 1.10.2, TS 11939 – 2001 Madde: 1.15)

5. ELEKTRİK TESİSATININ KONTROLÜ

Elektrik tesisatı (kuvvet, aydınlatma ve topraklama) kontrol edilerek uygunluğu belgelendirilmemiştir.

Elektrik tesisatı kuvvet, aydınlatma ve topraklama olarak bütünüyle yetkili elektrikçiler tarafından elden geçirilerek yürürlükteki mevzuatlara uygunluğu sağlanacak ve yılda bir gerekli kontrol, test ve deneyleri yapılarak uygunluğu düzenlenecek raporla belgelenecektir.

(İş Kanunu Madde:77; Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük Madde 40-42, Topraklama Yönetmeliği Madde: 10-Ek:P, TS 11939 – 2001 Madde:2.4)

6. ELEKTRİKLİ EKİPMANLARIN UYGUNLUĞU

İstasyon sahasında “Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik”de (ve TS 11939-12820’de) belirtilen Bölge-0 ve Bölge-1 alanlarındaki elektrikle çalışan tüm makine, teçhizat, aydınlatma vb. sistemlerin uygun olduğu belgelendirilmemiştir.

Risk değerlendirmesine göre hazırlanan patlamadan korunma dokümanında aksi belirtilmemesi halinde, patlayıcı ortam oluşabilecek tüm yerlerdeki ekipman ve koruyucu sistemler, 27/10/2002 tarihli ve 24919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemlerle İlgili Yönetmelikte belirtilen kategorilere göre seçilecek ve uygun olduğunu gösteren belgeler satıcılardan temin edilerek işyerinde bulundurulacaktır.

(İş Kanunu Madde:77; Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik EK II/B, TS 11939-2001 Madde:2.4, TS 12820-2002 Madde:1.5)

7. PARATONER

Yıldırımlik (paratoner) tesisatı yoktur veya yıldırımliğin yerini tutabilecek bir sistemin yeterliliği belgelendirilmemiştir. Yıldırımlik tesisatının kontrolü yaptırılmamıştır.

Parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve zararlı maddelerin üretildiği işlendiği ve depolandığı binalar, yıldırıma karşı yürürlükteki mevzuatın öngördüğü sistemlerle donatılacaktır. Paratonerler ve yıldırıma karşı alınan diğer koruyucu tertibat yılda en az bir defa, ehliyetli bir elemana kontrol ettirilecek tesisatın uygunluğunu belirten belge düzenlenecektir. Düzenlenen belge ilgililerin her isteminde gösterilmek üzere işyerinde saklanacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77; Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük Madde: 57 İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği EK II Madde:1.3.)

8. GÜVENLİK MESAFELERİ

Akaryakıt depolaması yapılan yer altı tanklarının güvenlik mesafeleri uygun değildir.

İşyerinde depolanan akaryakıt tanklarının birbirine, yollara, komşu arsa sınırına, umuma açık yerlere olan emniyet mesafeleri uygun olacaktır.

(İş Kanunu Madde:77; Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük Madde: 22-130, Ek Çizelge-V; TS 11939-2001 Ek cetvel 1-2'ye ve TS 12820-2002 Ek cetvel 1)

9. ATEŞLİ ÇALIŞMA İZİNİ

İşyerindeki yangın ve patlamaya hassas 0 ve 1 bölgelerinde açık alevle çalışma yapılmaktadır, ateşli çalışmalar yazılı izne bağlanmamıştır.

İşyerinin yangın ve patlamaya hassas 0 ve 1 bölgelerinde yapılacak tehlikeli işlerin veya başka çalışmaları etkileyerek tehlikeye neden olabilecek diğer işlerin yapılmasında bir "Çalışma İzni" sistemi uygulanacaktır. Çalışma izni bu konuda yetkili ve sorumlu bir kişi tarafından işe başlamadan önce yazılı olarak verilecektir.

(İş Kanunu Madde:78, Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik Ek-2-A/1)

10. ÖZLÜK DOSYALARI

İşçilerin özlük dosyaları yoktur.

İşveren çalıştırdığı her işçi için bir özlük dosyası düzenler. Bu dosyaya işçilerin kimlik bilgilerinin yanında İş Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca düzenlenen her türlü belge ve kayıtlar konulacak ve istendiği zaman yetkili memur ve mercilere göstermek üzere saklanacaktır.

(İş Kanunu Madde:75)

11. EĞİTİM

İşçilerin eğitim aldıklarına dair belge yoktur.

İşverenler, işçileri karşı karşıya buldukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini vermek zorundadırlar.

İşyerlerinde düzenlenen eğitimler belgelendirilir ve bu belgeler çalışanların özlük dosyalarında saklanır. Eğitim sonrası düzenlenecek belgede, eğitime katılan kişinin adı, soyadı, görev unvanı, eğitimin konusu, süresi, eğitimi verenin adı, soyadı, görev unvanı, imzası ve eğitimin tarihi yer alır.

(İş Kanunu Madde:77; Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Madde: 17)

12. YANGIN GÜVENLİĞİ

İşyerinin yangına karşı güvenliği sağlanmamıştır, alarm ve tahliye denemeleri yapılarak belgelendirilmemiştir.

İşyerinin yangına hassasiyeti dikkate alınarak gerekli korunma tedbirleri eksiksiz olarak alınacaktır. Yeterli çeşit ve sayıda seyyar yangın söndürme cihazları temin edilecek ve 6 ayda bir kontrolleri yapılacak, işyerinde yangın halinde kullanılmak üzere yeterli miktar ve basınçta su ve suyu sevk etmekte kullanılacak motopomplar ile hortum, yanmaz örtü, kum ve su kovaları, alarm cihazları vb. yangınla mücadele araç ve ekipmanları bulundurulacaktır. İşverence işyerine uygun bir yangınla mücadele planı hazırlanacak, ekipler oluşturularak eğitilecek ve işyerinde yetkili ve tecrübeli elemanların denetim ve gözetiminde 6 ayda bir alarm ve tahliye denemeleri yapılacaktır.

(İş Kanunu Madde:77; Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük Madde: 59,60,61,62,63)

13. GÜVENLİK SİSTEMLERİ

a) Gaz dedektörlü alarm cihazı uygun değildir/yoktur.

SPG depolama tankı sahasına ve dispenser bölgesine SPG dedektörlü-exproof özellikli gaz alarm cihazı konulacaktır. Gaz dedektörleri yerden 20cm yüksekliğe konacak ve sistemin exproof olduğu belgelendirilecektir. Sistem gaz kaçağını algıladığında bir yandan sesli ve ışıklı alarm verirken aynı zamanda aydınlatma ve yangın söndürme sistemi dışında kalan bütün elektrik tesisatının enerjisini kesecektir.

İşveren, kurtarma, tahliye ve yardım işlerinin en kısa zamanda yapılabilmesi için, sağlık ve güvenlik yönünden riskin arttığını bildiren gerekli uyarı ve haberleşme sistemlerini kuracaktır.

(İş Kanunu Madde:77, Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Madde: 9/d; TS 11939-2001 Madde: 2.1.12)

b) Basınç-seviye göstergeleri ve emniyet valfi uygun değildir/yoktur.

SPG depolama tankının üzerine manometre, seviye göstergesi, emniyet valfi konulacaktır.

(İş Kanunu Madde:77, TS 11939-2001 Madde: 2.2.2)

c) Acil durdurma sistemi uygun değildir/yoktur.

SPG İkmal istasyonunda, bir tehlike anında pompayı durduran, pompanın basma hattını ve dispenserin dönüş hattını otomatik olarak kapatan, 1 adedi dispenser üzerinde, 1 adedi idari binada ve 1 adedi tanktan 8-30 metre mesafede uygun bir yerde olmak üzere en az 3 adet acil durdurma düğmesi bulunacaktır.

(İş Kanunu Madde:77, TS 11939-2001 Madde: 2.1.5)

d) Tank sahasının etrafı uygun şekilde koruma altına alınmamıştır.

Tank sahasının etrafı, tankı ve pompa dahil aksamını içine alacak şekilde dış cidarların en az 1 metre uzağından itibaren en az 180 cm yüksekliğinde tel örgü veya çit ile çevrilmiş olmalıdır. Bu alanın dışı açılan zıt yönlerinde en az iki kapısı bulunmalı, yetkisiz kişilerin girişi önlenmelidir.

(İş Kanunu Madde:77, TS 11939-2001 Madde:2.2.3)

14. GÜVENLİK VE SAĞLIK İŞARETLERİ

İşyerinde güvenlik ve sağlık işaretleri uygun değildir/yoktur.

İşyerinde gerekli yerlere “Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği” özellikleri belirtilen ikaz uyarı, yazı ve levhaları yerleştirilecektir. Bu levhalarla araç giriş-çıkış yönleri ve yerleri, yasak, uyarı, emredici, acil çıkış ve ilkyardım, bilgilendirme konuları düzenlenecektir.

(İş Kanunu Madde:78, Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği, TS 11939-2001 Madde:2.1.8-2.1.9-2.1.10, TS 12820-2002 Madde:1.11)

15. DOLUM TALİMATI

Tank dolum talimatı / araç dolum talimatı yoktur.

Tank sahasında tankerden tanklara dolum yapılırken alınacak tedbirler ile uyulacak kuralları belirten tanker boşaltma talimatı yazılı olarak bulundurulacaktır.

(İş Kanunu Madde:77, TS 11939-2001 Madde:2.3.7, TS 12820-2002 Madde:1.11.1)

16. SPG BORULARI

SPG gidiş - dönüş boruları farklı renklerde boyanmamıştır.

İşyerinde bulunan boru hatları içine taşıdıkları akışkanların cins ve özelliklerine göre standartlarına uygun renklerde boyanacak ve akış yönleri işaretlenecektir.

(Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği EK III Madde: 1)

17. SPG TANKI İMALAT YETERLİLİK VE TEST BELGESİ

SPG depolama tankına ait imalat yeterlilik ve test belgeleri yoktur.

SPG depolama tankının TSE standartlarına uygun olarak imal edildiğini belirten belge alınacaktır. Basınçlı kapların kontrol ve deneyleri, ehliyeti Hükümet veya mahalli idarelerce kabul edilen teknik elemanlar tarafından, imalinin bitiminden sonra ve monte edilip kullanılmaya başlanmadan önce, veya yapılan değişiklik ve büyük onarımlardan sonra, yapılacaktır. Kontrol ve deney sonuçları, düzenlenecek bir raporda belirtilecek ve bu raporlar işyerlerinde saklanacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77, Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük Madde 125/d, TS 11939 – 2001 Madde: 2.2.13)

18. TANKLARDA GÜVENLİK

Tanklar yerine uygun şekilde ankrajlanmamış ve yerüstü SPG tankları ışığı yansıtacak renge boyanmamış olup soğutma (sprinkler) sistemi yoktur.

Akaryakıt tankları yerleştirildikleri zemine uygun şekilde ankrajlanarak ve su vb. maddelerin etkisiyle oluşacak kaldırma kuvvetlerine karşı emniyete alınacaktır.

Yerüstü SPG tankları güneş ışığını yansıtacak şekilde uygun renklere boyanacak ve ilave olarak tanklar üzerine otomatik veya elle çalışan duş sistemi kurulacaktır.

(İş Kanunu Madde:77, TS 11939-2001 Madde:2.2.10, Madde:2.5.2, TS 12820-2002 1.1.2.3)

19. DİSPENSER HORTUMUNDA KESME SİSTEMİ

Dispenser hortumu üzerinde ayrılabilir kesme sistemi yoktur.

Dispenser hortumları üzerinde hortumun çekmeye karşı zorlanması durumunda belirli bir değerden sonra ayrılarak akışı durduran ayrılabilir akış kesme sistemi bulunmalıdır.

(İş Kanunu Madde:77, TS 11939-2001 Madde: 2.1.4, TS 12820-2002 Madde:1.3.2.6)

20. ACİL DURUM PLANLARI

İşyerinde risk değerlendirmesi yapılarak acil durum planları hazırlanmamıştır.

İşveren, işyerindeki tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanacak kaza, olay ve acil durumlarda yapılacak işleri önceden belirleyen bir acil eylem planı hazırlamak ve planın gerektirdiği düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür. İşyerinde belli aralıklarla acil eylem planı ile ilgili uygulamalı eğitim ve tatbikat yapılacak ve uygun ilkyardım imkanları sağlanacaktır.

İşyerindeki tehlikeler belirlenerek riskler değerlendirilecek ve acil durum planı oluşturularak plan çerçevesinde tatbikat çalışmaları yapılacaktır.

(İş Kanunu Madde:77; Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Madde: 9/a; TS 12820-2002 Madde:1.10.15)

21. SAĞLIK RAPORLARI

İşçilerin sağlık raporları yoktur/periodyk muayeneleri yapılmamıştır.

Ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılacak işçilerin işe girişlerinde, işin niteliğine ve şartlarına göre bedence bu işlere elverişli ve dayanıklı olduklarının fizik muayene ve gerektiğinde laboratuvar bulgularına dayanılarak hazırlanan hekim raporu ile belirlenmesi zorunludur. İşin devamı süresince de bu işlerde çalıştırılmalarında bir sakınca olmadığının en az yılda bir defa hekim raporu ile tespiti zorunludur. Bu raporlar işyeri hekimi, işyeri ortak sağlık birimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırasıyla en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, Sağlık Ocağı, Hükümet veya belediye hekimleri tarafından verilir. Sağlık raporu alınmamış herhangi bir işçinin ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaktır. İşçilerin gerek ilk işe girişlerinde gerekse periyodik muayenelerinde belirlenen sağlık durumları ile diğer gerekli bilgiler bu raporlara işlenir. Bu raporlar, teftiş esnasında İş Müfettişlerine her istenildiğinde gösterilmek üzere işveren veya yetkilisi tarafından, gizliliğine hanel gelmeyecek bir surette işyerlerindeki özlük dosyalarının kişisel sağlık bölümünde saklanır. İşyerinden ilişkileri kesilerek yeni bir işe giren işçilerin bu raporları veya örnekleri yeni işveren veya vekilinin isteği halinde o işyerine gönderilir

(İş Kanunu Madde: 86; Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği Madde:5)

22. İŞ ELBİSESİ, SOYUNMA YERİ VE ELBİSE DOLABI

İş elbisesi, soyunma yeri ve elbise dolabı yoktur.

İşçilere yaptıkları işin gerektirdiği iş elbiseleri verilecektir. Her işveren, Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmeliğin Ek-III'ünde belirtilen işlerde ve benzeri işlerde, toplu koruma yöntemleri ile risklerin önlenemediği veya tam olarak sınırlandırılmadığı durumlarda, anılan yönetmeliğin Ek-II'sinde belirtilen kişisel koruyucu donanımlardan işçilerin sağlık ve güvenlikleri için gerekli olanları Ek-I'de örneği verilen tabloya göre değerlendirecek ve işçilere verecektir.

İşyerinde işçilerin elbiselerini değiştirebilecekleri soyunma yeri sağlanacaktır. Soyunma odaları yeterli büyüklükte olacak ve her işçi için çalışma saatleri içinde elbiselerini koyabilecekleri kilitli dolaplar bulunacaktır. Nemli, tozlu, kirli ve benzeri işlerde veya tehlikeli maddelerle çalışılan yerlerde, iş elbiseleri ile harici elbiselerin ayrı yerlerde saklanabilmesi için, elbise dolapları yan yana iki bölmeli olacak veya iki ayrı elbise dolabı verilecektir.

(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik Madde: 8; İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Ek I Madde 18.1.1., 18.1.2., Ek II Madde 13.1.1., 13.1.2.)

23. TUVALET, LAVABO VE AKAR SU

Tuvalet, lavabo ve akar su yoktur/yetersizdir.

Yapılan işin özelliğine göre gerekli durumlarda işçiler için duş tesisleri yapılacak yeterli sayıda lavabo ve tuvalet bulunacaktır.

Duş ve lavabolarda akar su bulunacak, gerektiğinde akar sıcak su da sağlanacaktır.

(İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Ek I Madde 18. 2., Ek II Madde 13.2.1., 13.2.2.)

24. KOMPRESÖRDE GÜVENLİK

Kompresörün ve hava tankının kontrolü yapılmamıştır / yeri uygun değildir.

Kompresörler, güvenli çalışmasını sağlamak üzere, ehliyeti Hükümet veya mahalli idarelerce kabul edilen teknik elemanlar tarafından, periyodik olarak en az yılda bir bütünüyle kontrol edilecek ve sonuçları sicil kartına veya defterine işlenecektir.

Kompresörlerin her kademesinde basınç deneyi, o kademedeki müsaade edilen en yüksek çalışma basıncının 1,5 katı ile hidrolik olarak yapılacaktır.

Sabit kompresörlerin hava tankları patlamalara karşı dayanıklı bölmede olacak, seyyar kompresörler çalışan işçilerden en az 10 metre uzaklıkta veya dayanıklı bir bölme içinde bulunacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77; İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde: 7/b; İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü Madde: 244, 249)

25. KALDIRMA ARAÇLARININ KONTROLÜ

Kaldırma araçlarının kontrolü yapılmamıştır.

Kaldırma makineleri ve araçları her çalışmaya başlamadan önce, operatörleri tarafından kontrol edilecek ve çelik halatlar, zincirler, kancalar, sapanlar, kasnaklar, frenler ve otomatik durdurucular, yetkili teknik bir eleman tarafından üç ayda bir bütünüyle kontrol edilecek ve bir kontrol belgesi düzenlenerek işyerindeki özel dosyasında saklanacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77; İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde: 7/b; İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü Madde: 378)

26. İLKYARDIM MALZEMESİ

İlkyardım malzemesi yoktur.

İşverenler, işin niteliğine özelliğine, çeşidine ve çalıştırdıkları işçi sayısına ve hekim ve sağlık tesisleri işe olan ilişkilerine göre, zamanında gerekli tedbirleri almak amacıyla yeterli ilk yardım ve tedavi levazımı işyerinde bulundurmakla yükümlüdür.

(İş Kanunu Madde: 77, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü Madde: 92)

27. İŞYERİ VAZİYET PLANI

İşyeri vaziyet planı yoktur.

Akaryakıt ve SPG istasyonları projesine uygun olarak tesis edilecek, vaziyet planının onaylı bir sureti işyerinde bulundurulacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77, TS 12821 Madde: 1.12.2, TS 11939 Madde: 1.10)

28. TSE HİZMET YETERLİLİK BELGESİ

TSE Hizmet yeterlilik belgesi yoktur.

SPG satış ve servis istasyonları TSE hizmet yeterlilik belgesi almış olacaktırlar.

(İş Kanunu Madde: 77, TS 11939 Madde: 1.23)

29. KATODİK KORUMA

SPG veya akaryakıt tanklarının katodik koruması yapılmamıştır.

Yer altı tanklarında ve boru tesisatında korozyona karşı, katodik koruma tesisatı yapılacak ve bu tesisatın yeterliliği belgelendirilecektir.

(İş Kanunu Madde:77 ,İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü Madde:4; TS 11939- Madde:2.2.6, TS 12820 Md 1.1.1.3.a)

30. DİĞER HUSUSLAR

Yukarıda belirtilen ve işyerlerinde yaygın olarak tespit edilen noksanlıklar dışında teftişlerde tespit edilen diğer noksan hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Yalıtkan paspas yoktur.

Toprak ile potansiyel farkı 42 volttan fazla olan alternatif gerilimli elektrik tabloları, özel yerlerde bulundurulacak ve bu yerlerin tabanı, akım geçirmeyen malzemeden yapılmış veya bu cins malzeme ile kaplanmış olacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77 ; İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü Madde: 274)

b) SPG dispenserinin uygun olduğuna dair belgesi yoktur.

SPG ikmal istasyonlarında sadece Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından “tip ve sistem onayı“ yapılmış dispenserler kullanılmalıdır.

(İş Kanunu Madde:77; TS 11939- Madde:2.1.1)

c) SPG dispenserinin etrafında korugan yoktur.

Dispenserlerin etrafına yerden en az elli santimetre yüksekliğinde dispenseri dışarıdan gelecek darbelerden korumak için, yeterli mukavemette ve hava akımına engel olmayacak sabit korugan yapılmalıdır.

(İş Kanunu Madde:77; TS 11939- Madde:2.1.10)

d) Aydınlatma sistemi uygun değildir.

Risk değerlendirmesine göre hazırlanan patlamadan korunma dokümanında aksi belirtilmemesi halinde, patlayıcı ortam oluşabilecek tüm yerlerdeki ekipman ve koruyucu sistemler, 27/10/2002 tarihli ve 24919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemlerle İlgili Yönetmelikte belirtilen kategorilere göre seçilecek ve uygun olduğunu gösteren belgeler satıcılardan temin edilerek işyerinde bulundurulacaktır.

(İş Kanunu Madde:77; Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik EK II/B)

e) Kapılar içeri doğru açılmaktadır.

Kapılar, çıkış güvenliği ilkelerine uygun ve mümkün olduğu kadar büyük boyutta, kolayca dışarıya açılabilir ve doğrudan doğruya açık havaya yol verecek şekilde yapılmış olacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77, Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük Madde:8)

f) İş ayakkabısı yoktur.

İşyerlerinde çalışan işçilere uygun iş ayakkabısı verilecektir.

(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik Madde: 8)

g) Kaplin, kayış kasnak koruyucusu yoktur.

İş ekipmanının hareketli parçalarıyla mekanik temas riskinin kazaya yol açabileceği hallerde; iş ekipmanı, tehlikeli bölgeye ulaşmayı önleyecek veya bu bölgeye ulaşılmadan önce hareketli parçaların durdurulmasını sağlayacak uygun koruyucular veya koruma donanımı ile donatılacaktır.

(İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği EK-1 Madde:2.8.)

h) Jeneratörün egzoz çıkış borusu oda içerisindedir.

Jeneratörün egzoz gazları çalışma ortamına verilmeyecektir. İş ekipmanı, gaz, toz, sıvı, buhar veya üretilen, kullanılan veya depolanan diğer maddelerin yayılması riskine karşı işçilerin korunmasına uygun olacaktır.

(İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği EK-1 Madde:2.17.)

i) Elektrik panosunun çevresinde güvenlik sağlanmamıştır.

İşyerinde bulunan elektrik dağıtım panoları ayrı bir bölme ya da kilitli dolap içine yerleştirilecektir.

Bütün iş ekipmanı, işçilerin doğrudan veya dolaylı olarak elektrikle temas riskinden korunmasına uygun olacaktır.

(İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği EK-1 Madde:2.19.)

j) İşyerinde kömür ve mutfak tüpü depolanmaktadır.

İşyerinde ihtiyaç dışındaki kullanım ve satışa yönelik kömür, tüp vb. tehlike yaratabilecek madde ve malzemelerin depolanması yapılmayacaktır.

(İş Kanunu Madde: 77)

k) SPG tesisat borusu deforme olmuştur.

İşveren, iş ekipmanının kullanımı süresince, yeterli bakımını yaptırarak tesisatın uygun durumda olması için gerekli önlemleri alacaktır.

Yerüstünde bulunan SPG boruları altları boş kalmayacak şekilde desteklenecek, yer altı ve yerüstü borular ve bütün metal aksam fiziksel hasarlanmaya ve korozyona karşı korunmuş olacaktır.

(İş Kanunu Madde:77; İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6/b; TS 11939 Madde: 1.17.)

5. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER:

İş Teftiş Kurulu Başkanlığınca akaryakıt ve SPG istasyonlarında; iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önleyebilmek için alınması gerekli tedbirleri tespit etmek, öncelikli iş sağlığı ve güvenliği risklerini belirleyerek önleme politikaları geliştirmek, sektörde kalıcı ve sistematik iyileşme sağlamak, gelecekte yapılacak teftişler için veri tabanı oluşturmak, iş sağlığı ve güvenliği yönünden ilgili taraflara rehberlik etmek amacıyla Aralık 2003 - Eylül 2004 tarihleri arasında “Akaryakıt ve SPG İstasyonlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi” gerçekleştirilmiştir.

Denetlenen işyerlerinin denetim raporlarının değerlendirilmesi sonucunda;

Proje kapsamında 5317 adet işyerinin denetlendiği, bu işyerlerinden 2762'sinde sadece akaryakıt, 278'inde sadece SPG, 2277'sinde ise hem akaryakıt hem de SPG satışı yapıldığı,

Bu işyerlerinde 3134 kadın, 38572 erkek olmak üzere toplam 41706 işçinin çalıştığı,

Bu işyerlerinden;

- ✓ 54 işyerinin kurma izninin olduğu, 5263 işyerinin kurma izninin olmadığı,
- ✓ 2600 işyerinin işletme belgesinin olduğu, 2717 işyerinin işletme belgesinin olmadığı,
- ✓ 3174 işyerinin GSM ruhsatının olduğu, 2143 işyerinin GSM ruhsatının olmadığı,
- ✓ 849 işyerinin işletme belgesi almadan GSM Ruhsatı aldığı,
- ✓ 2003 yılı içerisinde kayda değer bir iş kazası olmadığı,
- ✓ 5317 işyerinde raporun 4. bölümünde yer alan 30 maddelik ana başlık altındaki noksanların toplam 36534 defa tekrarlandığı,

tespit edilmiştir.

Yapılan teftişler sonucu tespit edilen noksan hususlar irdelenmiş ve işyerlerinde en sık rastlanan 10 adet noksan husus aşağıda belirtilmiştir;

- ✓ 3626 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %68'i) aydınlatma devreleri de dahil olmak üzere tüm elektrik tesisatı kontrol edilerek uygunluğu belgelendirilmemiştir.
- ✓ 3434 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %65'i) işçilerin periyodik sağlık muayeneleri yapılmamıştır.
- ✓ 2779 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %52'si) kompresörlerin periyodik muayeneleri yapılmamıştır ve/veya yerleri uygun değildir.
- ✓ 2691 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %51'i) yangına karşı gerekli güvenlik tedbirleri alınmamış, alarm ve tahliye denemeleri yapılmamıştır.
- ✓ 2587 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %49'u) yıldırımlik tesisatı bulunmamaktadır veya periyodik kontrolleri yapılmamıştır.
- ✓ 2205 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %42'si) işçilere özlük dosyası düzenlenmemiştir.
- ✓ 1901 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %36'sı) işçilere gerekli eğitim verilmemiştir.

- ✓ 1877 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %35'i) statik elektriğe karşı gerekli önlemler alınmamıştır.
- ✓ 1457 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %27'si) Bölge-0 ve Bölge-1 alanlarındaki elektrikle çalışan tüm makine, teçhizat, aydınlatma vb. sistemlerin ex-proof olduğu belgelendirilmemiştir.
- ✓ 1392 işyerinde (teftiş edilen işyerlerinin %26'sı) akaryakıt ve SPG tanklarının birbirlerinden ve kara/demir yollarından, komşu araziden, meskun yerlerden olan uzaklıkları uygun değildir.

Yukarıda belirtilen noksan hususlar genellikle belgeye dayalı, dışardan hizmet alımını gerektiren noksan hususlardır. İşverenlerin söz konusu noksanları gidermemesinde; bilgi eksikliği, hizmetleri satın alacakları kişilere ulaşmama, maliyetten kaçınma gibi faktörlerin etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Ayrıca, işyerlerinin planlama ve kuruluş aşamasında iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ile diğer ilgili mevzuata uygun olarak tesis edilmemesi, sonradan giderilmesi güç noksan hususların oluşmasına sebep olmaktadır.

Denetimler sonucunda düzenlenen raporlarla, noksanı bulunan işyerlerine noksanları gidermek üzere süre verilmiş; işçilerin yaşamı için tehlikeli hususlar tespit edilen ve güvenlik mesafeleri uygun olmayan 24 işyeri hakkında söz konusu tehlikeler giderilinceye kadar kapatma veya durdurma işlemi uygulanması istenmiştir.

Proje kapsamında yapılan denetimlerde tespit edilen hususlar doğrultusunda çözüme yönelik öneriler aşağıda belirtilmiştir:

Önümüzdeki dönemde, proje süresince istasyonlarda tespit edilen noksanların kontrol edilmesi, sektörde yeni açılan ya da proje kapsamına alınamayan işyerlerinin de denetlenmesi amacıyla yeni bir projenin hazırlanması ve uygulanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

TSE tarafından hazırlanıp Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca mecburi standart haline getirilen TS 11939/Ocak 2001 "Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) – İkmal İstasyonu – Karayolu Taşıtları İçin Emniyet Kuralları", TS 12820/Mart 2002 "Akaryakıt İstasyonları – Emniyet Kuralları" standartlarının uygulanmasında özellikle akaryakıt satış ve servis hizmetleriyle SPG satış ve servis hizmetlerinin birlikte yürütüldüğü ortak istasyonlarda güçlüklerle karşılaşıldığı; ayrıca, söz konusu standartlarla ilgili diğer mevzuat arasında uyumsuzlukların bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu konulardaki yasal düzenlemelerin ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sektördeki işçi ve işveren temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından ilgili standartlar da dikkate alınarak gözden geçirilmesi ve güncelleştirilmesinin, farklı uygulamalara neden olan çelişkilerin giderilmesinin, sektör gereksinimlerini karşılayacak şekilde değişikliklerin yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

**ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI**

İnönü Bulvarı No:42 B Blok Kat : 5 Emek / ANKARA
Tel : 0.312 212 21 76 • Fax : 0.312 212 29 61
E-mail : isteftis@csqb.gov.tr • Web Adresi : www.csqb.gov.tr/isteftis

Bu Değerlendirme Raporu TOBB'nin Katkılarıyla Bastırılmıştır.